

A decorative graphic featuring two unrolled scrolls on either side of a central ornate frame. The frame contains the title text.

תורת הרי"ף

ביאורים, פנינים, מוסרים וחדושים משיעורי
האדמו"ר רבי יאשיהו פינמא שליט"א
לפרשת השבוע

פרשת בהר - פסח שני

פרשת בהר ופסח שני

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר"

גם לעתיד לבוא יהיו זמנים של עליה
וירידה שבהם צריך להיות באמונה
ובטחון בהשם

מובא ברש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני
והלא כל המצות נאמרו מסיני אלא מה שמיטה
נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני אף
כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני.

והנה צריכים להבין, הרי פרשת שמיטה
נאמרה בהר סיני, ובהר סיני זה היה מתן תורה.
במתן תורה נפסקה זוהמתן של ישראל ובני
ישראל הגיעו לתכלית הנרצה, כמו שהיו לפני
חטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת, שבטלה
מיתה מן העולם והגיעו למדרגה גבוהה ביותר.
אם כך צריכים להבין, בשביל מה היה צריך
לתת את מצוות שמיטה, הרי כעת שקיבלו את
התורה בני ישראל הגיעו לדרגה הגבוהה ביותר

ואין אצלם יותר את כל העניינים הרגילים שהיו עד עכשיו כאשר הייתה מיתה לעולם, אם כך בשביל מה היה צריך את מצוות שמיטה?

אז אולי אפשר לבאר ולומר יסוד גדול, בני ישראל במתן תורה הגיעו לדרגה כפי שיהיה לעתיד לבוא, שאדם יעלה ויתעלה, יגיע למדרגה גבוהה ואחרי שיגיע למדרגה גבוהה שוב ירד ושוב יצטרך לעלות, אך הירידה לא תהיה ירידה כמו של היום שאדם חוטא ונופל, יורד למדרגות קשות וחמורות ויכול לרדת לדברים קשים, אלא הירידה תהיה ירידה מידתית לתקופה מיוחדת של "מְלֶאֶה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה'" (ישעיה יא, ט) אם כך, גם בביאת המשיח יהיו זמנים של עליה ויהיו זמנים של ירידה, על פי כורח המציאות וכורח הזמן.

וכך הגמרא אומרת (סוכה נב.) שגם לעתיד לבוא כשיבנה בית המקדש ויצר הרע יעבור מן הארץ, הקב"ה ימשיך לדרוש מעם ישראל לעשות עזרת נשים ופירוד בין גברים לבין

נשים. כל המפרשים שואלים מדוע יצטרכו את הפירוד הרי "בַּלַע הַמּוֹת לְנֶחֱח" (ישעיה כה, ח) ולא יהיה יצר הרע, אם כך בשביל מה יצטרכו את הפירוד?

אלא לא יהיה יצר הרע, אבל בכל אופן יהיו זמנים של עליה וזמנים של ירידה. כך גם בעניין שמיטת הארץ, בני ישראל היו אחרי מתן תורה והגיעו לדרגה הגבוהה ביותר, בכל אופן היה עניין של ביטחון ואמונה והשגה גבוהה שאפשר להשיג, זמנים של עליה וזמנים של ירידה על פי כורח הזמן ההוא ולכן היה צריך לתת את מצוות שמיטה וכל העניינים של הר סיני. לכן התורה מדגישה ואומרת מה שמיטה כלולותיה ופרטותיה מסיני, אף כל המצוות כולם. כל המצוות כולם גם לעתיד לבוא ישארו וגם לעתיד לבוא תהיה דרך אחרת לעליה וירידה, אבל לא בירידה מתחת לקו, שזה נקרא חטא ונקרא ירידה גדולה.

"וְכִי תֹאמְרוּ מָה נֹאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית"

**גם באוכל של שנת השמיטה תהיה
קדושה רוחנית כמו בשאר השנים**

צריכים להבין, הרי בני ישראל היו במדבר, ראו את הניסים ואת הנפלאות שהקב"ה עשה עימם. הוריד להם את המן, נתן להם את השלום, בארה של מרים, ענני כבוד, כל הניסים מעל הטבע. אם כך, מה השאלה הזו על שנת השביעית, שהקב"ה אסר לעבוד באדמה "מה נֹאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית", הרי הקב"ה יתן את הפרנסה כמו שהגמרא אומרת (תענית ח:): דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב, אם כך מה השאלה מה נאכל בשנה השביעית?

אלא צריכים להבין ולומר, כשאדם אוכל מוטלת עליו חובה גדולה וזהירות גדולה שצריך להיזהר בשעת האכילה, כי זהו זמן מיוחד ביותר שאדם צריך לעבוד את בוראו בשעת האכילה. לכן מובא בשולחן ערוך (או"ח קסז, ד) כשאדם מברך "הַמּוֹצֵיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ" יתן שתי ידיו על הפת בשעת הברכה, שיש בהן

עשר מצוות כנגד עשר מצוות התלויות בפת ע"ש.

ועשר המצוות התלויות בפת הן, בשעת החרישה "לא תחרש בשור ובחמר יחדו" (דברים כב, י), בשעת הזריעה "שדך לא תזרע כלאים" (ויקרא יט, יט), "לא תחסם שור בדישו" (דברים, כה, ד) לקט, שכחה, פאה, תרומה, מעשר ראשון, מעשר שני וחלה, אלו הן עשר מצוות שתלויות בפת לפני שאדם אוכל. לכן כמו שפסק השולחן ערוך ישתדל בשעת המוציא לחם מן הארץ לשים עשרה מצוות על הלחם.

אם כן, עד שאדם זוכה לאכול את הלחם הוא קיים עשר מצוות בשעת ההכנה לאכילת הלחם. וצריכים להבין, מתי שהקב"ה נתן לבני ישראל את המן, בני ישראל גם כן ראו אוכל שמגיע אליהם בלי אף עמל ובלי אף טרחה, בלי עשר מצוות המקדימות לאכילת הלחם, לכן עמדו בני ישראל ושאלו מן הוא "ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא ויאמר משה אלהם הוא הלחם אשר נתן

ה' לָכֶם לְאֶכְלָהּ" (שמות טז, טו), איך אנחנו נאכל את הדבר הזה בלי עשר תיקונים שצריכים לתקן, ענה להם משה "הוא הֶלֶחֶם" זה דבר מיוחד, זה דבר של מלאכי השרת שהקב"ה נתן למלאכי השרת, זה הלחם המיוחד שאתם תאכלו אותו אפילו שאין בו את העשר מצוות לפני אכילת הלחם, זה דבר של מלאכי השרת עם כל הסגולות הנצרכות שיהיו.

וזוהי שאלת בני ישראל, מתי שהקב"ה ציוה את בני ישראל במצוות השמיטה אמרו בני ישראל, כשאנחנו עובדים בשדה הקב"ה נותן לנו את העשר מצוות עד שמברכים על הלחם, אם כך עכשיו שהקב"ה אומר לנו לא לזרוע בשביעית, ודאי שהוא יעשה לנו נס שנאכל בשנה השביעית, אבל מה תהיה האיכות ותוצאת האכילה של השנה השביעית? אם הקב"ה יעשה איתנו איזה נס, אלו תוצאות יהיה בזה?

עונה הקב"ה ואומר להם שבשנה השישית יצוה להם את הברכה, הברכה כבר תהיה

בשישית והיא תחזיק עד השביעית, ואז העשר מצוות שהקב"ה נותן על הפת והקדושה שיש בפת, בתיקון של העשר שערים עד שאוכלים את הפת, תמשיך גם לשנה השביעית. אם כך שאלת בני ישראל הייתה על קדושת וטוהר וזיכוך הלחם על זה שאלתם הייתה לקב"ה.

**"כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
וְשַׁבְּתָהּ הָאָרֶץ שַׁבַּת לַה'"**

מצוות השמיטה חמורה וגדולה כי היא
מסמנת לאדם שהוא רק אורח בעולם
הזה

המשנה אומרת (אבות ה', ט) גְּלוּת בְּאֵה לְעוֹלָם
עַל עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת זָרָה, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל
שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל הַשְּׁמִטַּת הָאָרֶץ. ומובא
בגמרא (שבת לג.) בעון גלוי עריות ועבודת כוכבים
והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא לעולם
ומגלין אותן ובאין אחרים ויושבין במקומן..
בשמיטין וביובלות כתיב (ויקרא כו, לד) "אִזּוּ תִרְצֶה

הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְּׁמֵה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ
אֵיבֵיכֶם אֲזוּ תִשָּׁבֵת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ"
ע"ש.

הנה דבר זה פלא גדול ביותר שמוצאים
שעוון שמיטה הוא כמו שלוש עבירות שעליהם
נאמר "יהרג ובל יעבור" הרי סוף כל סוף אינו
אלא ביטול מצוות עשה ולא תעשה, ואין בה
חיוב מיתה בידי אדם או בידי שמיים.

ומובא בפרשת השבוע "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה
בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם
וְשַׁבְּתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה'" (כה, א-ב) וברש"י מה
עניין שמיטה אצל הר סיני והלא כל מצוות
נאמרו מסיני. כל עניין השמיטה קשה ביותר,
אנו מוצאים שבני ישראל הלכו לגלות בכל
שבעים שנה, וחז"ל אומרים לנו שהשבעים
שנה האלו היו כנגד זה שלא שמרו את
השמיטה ורואים כמה העונש הקשה ביותר על
שמיטה, שהמשנה באבות שמה את העונש
והכובד של שמיטה כגילוי עריות ועבודה זרה.

מה המהות והדבר החמור והקשה שיש בעוון השמיטה?

אז אפשר לבאר ולומר, מצאנו כשבני ישראל היו בגלות על הפסוק (איכה א, ז) "רְאוּהָ צָרִים שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבֶּתֶהָ" ומובא במדרש (איכה רבה א, לד) עַל שְׁמִטוֹתֶיהָ. ורש"י פירש שהיו שובתים בגולה בשבתות וימים טובים, ושומטים בשביעית. והיו עובדי כוכבים משחקים עליהם ואומרים שוטים, בארצכם לא שמרתם ועכשיו בגולה תשמרון ע"כ. אם כך צריך לשאול מדוע בני ישראל שבתו שנות השמיטה בגלות, הרי בגלות לא צריכים לשבות, צריכים לשבות בארץ ישראל, כשנמצאים בארץ ישראל חייבים לשמוט אז למה שבתו בגולה?

אלא צריך לבאר ולומר יסוד גדול, כל מצוות השמיטה היא מצוה מהחשובות ומעיקרי התורה, כי השמיטה מלמדת אותנו שהאדם בא עירום לעולם, והולך עירום מהעולם, והכל שייך להקב"ה. הקב"ה אומר מתי לזרוע, הקב"ה אומר מתי לקצור והקב"ה אומר מתי

לא לעשות כלום. כאשר האדם מתנהג בצורה הזו, הוא מראה ומחדיר בנפשו שהקב"ה הוא בעל הבית של העולם והוא קובע מה יעשה האדם ואיך יעשה האדם, האדם רק חי בעולם הזה בפרוזדור ומכין את עצמו לטרקלין.

זו כל המהות של השמיטה, להראות ולסמן להחדיר בנפש האדם שהוא אורח בעולם הזה, ואם האדם מרגיש ויודע בנפשו שהוא אורח בעולם הזה, כל המצוות האחרות הן יותר קלות לו. כי כל מצוה שאדם עומד כנגדה, היצר הרע נכנס באדם לחטוא ולקלקל, כאשר האדם מרגיש בעלות ועליונות על דבר, שמה נכנס הקלקול של האדם ושמה נכנס החורבן של האדם.

אבל אם האדם מרגיש שהוא אורח, יורד לו היצר והוא מוכנע לקיים את המצוות ולקיים את דבר ה' והשמיטה מחדירה את העניין הזה שאדם אורח בעולם. אם כך היצר הרע נלחם במצוות השמיטה בכל הכח, כי השמיטה היא מהיסודות של התורה כולה. לכן בפרשת

השבוע אנחנו רואים את כל העניין שהתורה הקדושה משווה את הר סיני למצות השמיטה, משום ששני הדברים האלה הר סיני כל המהות שלו, ומצוות השמיטה זה דברים גדולים ביותר של יסודות האמונה.

כל דבר שהוא יסוד חשוב באמונה היצר הרע נלחם בו בכל הכח, כמו שהגמרא מספרת (סנהדרין קב:) על רב אשי שאמר לתלמידים שמחר ילמדו על מנשה חברנו. בלילה בא אליו מנשה בחלום ושאל אותו רב אשי איך הם עבדו עבודה זרה אם היו כ"כ חכמים, אמר לו אם היית בדור שלנו היית מרים את שמלתך והיית רץ לעבוד עבודה זרה, כי היצר הרע היה תקיף וחזק ביותר.

כך עניין השמיטה, אפילו שבני ישראל היו רואים ניסים ונפלאות גדולים בעניין השמיטה, שהיו זורעים והייתה להם שש שנים ברכה גדולה ובשנה השביעית לא היו זורעים והייתה להם ברכה מרובה שרואים את השכר ואת העונש במוחשיות, בכל אופן היצר הרע היה

נלחם במצוות השמיטה בכל הכח. לכן כאשר בני ישראל הלכו לגלות, הם הבינו שכל הנזק שקרה להם זה בגלל השמיטה וכל זה שהלכו לגלות זה בגלל השמיטה, לכן עמדו גם בגלות וקיימו את מצוות השמיטה.

על פי זה יובן מדוע המשנה באבות משווה את הערך של מצות שמיטה כמו גילוי עריות ועבודה זרה, משום שמצוות השמיטה היא מהיסודות של כל התורה כולה, כי כאשר האדם מאמין בשמיטה ומבין את עומק השמיטה, כל התורה יותר קלה לו לקיום וכל המצוות יותר נוחים לו לעשיה. לכן התורה מדגישה את מצוות השמיטה, ובני ישראל הבינו שרק בזכות השמיטה יגאלו, כי ברגע שתהיה להם את מצוות השמיטה חזק בנפשם, כל התורה תהיה קלה לקיימה.

פסח שני והילולת רבי מאיר בעל הנס

עם רצון חזק והשתוקקות גדולה לדבר
בסוף משיגים אותו

המעלה של פסח שני היא גדולה שאין כדוגמתה, התורה הקדושה מספרת לנו שבראש חודש ניסן התחילו בני ישראל לחנוך את המשכן. הקב"ה ציווה את משה על המשכן שהיה כמו בית המקדש קטן וזמני כשהיו בני ישראל במדבר. שם הקב"ה דיבר עם משה, שם היו מקריבים קורבנות, המשכן היה הדבר המקודש ביותר לבני ישראל במדבר. בראש חודש ניסן ביום חנוכת המשכן, שני בני אהרן נדב ואביהוא שהיו צדיקים וקדושים עשו מעין טעות שהקריבו אש זרה למשכן, יצאו שתי ניצוצות של אש מקודש הקודשים התפצלו לארבע ניצוצות ונכנסו באף שלהם ושניהם נפטרו. יום חנוכת המשכן היום של השמחה הגדולה והרוממות הגדולה שהיה לבני ישראל במדבר, נהיה יום של עצב גדול לבני ישראל.

ואז הקב"ה אומר למשה רבנו להגיד לאהרן
"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר
בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְבֹּד" (ויקרא י, ג)

הם הקרובים אלי ביותר ועימם אני מתקדש, הכפרה של עם ישראל. אחרי נדב ואביהוא מי שהיה בדרגת הקדושה הגדולה בעם ישראל כמו של משה ואהרן היו מישאל ואליצפן. משה רבנו מצווה אותם ואומר להם שהם צריכים לטפל בנפטרים לעשות להם את הטהרה, עשו להם כל מה שצריך.

אומרת הגמרא (סוכה כה.) לשיטת רבי עקיבא מתי שסיימו מישאל ואליצפן לעשות כל מה שאמר להם משה רבנו, הגיע זמן ערב פסח וצריך להקריב קרבן והתורה הקדושה מצווה אותנו (במדבר ט, ז) **"אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אָדָם** שהוא טמא למת אסור לו לאכול מקרבן הפסח, רק מי שטהור מותר לו לאכול מהקרבן. באו מישאל ואליצפן בצער גדול למשה רבנו ואמרו לו **"אֲנַחְנוּ טָמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרֵב אֶת קִרְבָּן ה' בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** (במדבר ט, ז) למה אנחנו לא זוכים בגלל המצוה שטיפלנו בנדב ואביהוא שנפטרו להיות כמו כל עם ישראל ולאכול ולשמוח בקרבן הפסח?

עומד משה רבנו ואומר להם "עַמְדוּ וְאַשְׁמְעָה מִה יִצְוֶה ה' לָכֶם" (במדבר ט, ח) ואז אומר הקב"ה למשה רבנו ציווי מיוחד שלא היה במתן תורה

ובשום מקום אחר, מי שהיה טמא לנפש אדם ולא הקריב את קרבן הפסח, יש פסח שני בי"ד באייר שאפשר להביא קרבן פסח, וזה ציווי מיוחד שהקב"ה נותן למישאל ואליצפן בגלל שטיפלו בנדב ואביהוא.

חשבנו להקשות על הדברים האלה מספר קושיות, הקב"ה בכבודו ובעצמו נותן הלכה מיוחדת של פסח שני לא מצאנו דבר כזה בתורה להקריב עוד פעם קרבן פסח, זה לא מישהו שהולכים אליו ומבקשים טובה או היתר או פסק הלכה שיעשה כך או כך, זה משה רבנו ששואל את הקב"ה והקב"ה נותן הלכה חדשה כנגד כל הסיכויים להקריב פסח שני, הרי בפסח יורדת רוח מיוחדת מהקב"ה לעולם, פסח זה לא מסיבה או ליל הסדר שכולם יושבים ושמחים, זה דבר מיוחד שהקב"ה נותן בפסח ועכשיו הרוח הזו תרד גם בי"ד באייר בפסח שני, מה זכו מישאל ואליצפן שבשבילם שני אנשים הקב"ה נותן הלכה חדשה בתורה לדורי דורות, הרי אם זה בגלל שטיפלו בנפטרים יש הרבה אנשים שמטפלים בנפטרים, חברא קדישא מטפלת במיליוני יהודים שנפטרו לדורי דורות בעם ישראל, מה הם עשו שזכו כל כך?

ועוד שאלה אפשר לשאול, משה רבנו שהיה הענו מכל האדם, סמל הענווה בעולם אומר למישאל ואליצפן תעמדו ואני אשמע מה השם אומר, נבוא ונשאל עד היום בכל הפעמים שמשה רבנו רצה לדבר עם השם או שהייתה לו שאלה או בעיה, היה משה יושב ומחכה שהקב"ה יקרא לו ויגיד לו את דבר השם. משה לא היה פונה לקב"ה זו גאווה לפנות לקב"ה, למי יש אומץ לפנות לקב"ה ולשאול אותו שאלה ופה משה רבנו פונה ומזמין את הקב"ה שיענה לו על התשובה מה לעשות איתם וכך גם מה הלשון עמדו?

אלא אפשר לפרש ולומר יסוד גדול שכל יהודי צריך לשים בחיים שלו, למישאל ואליצפן לא היה סיכוי להקריב קרבן הפסח, דבר לא אפשרי להקריב את הקרבן אחרי שפסח עבר, אבל למישאל ואליצפן היה להם רצון גדול להקריב קרבן פסח, הייתה להם דבקות כ"כ גדולה בקב"ה להקריב את קרבן הפסח. מצוות הפסח הייתה חשובה ויקרה להם מאוד ומשום כך הקב"ה ענה להם כי אדם שיש לו רצון כ"כ גדול ובקשה גדולה מהקב"ה, הקב"ה חייב לענות לו.

אדם שיש לו השתוקקות גדולה לדבר מסוים מאלוקים, אם הוא יתמיד בהשתוקקות הגדולה הזו כמה שאפשר יותר ויותר בסוף הוא ישיג מה שהוא רוצה. אדם שרוצה מהקב"ה משהו והוא מתפלל ומשתוקק, "קוֹה אֶל ה' חֶזֶק וַיֵּאֱמָץ לְבָבְךָ וְקוֹה אֶל ה'" (תהלים כז, יד) עוד משתוקק ועוד רוצה, בסוף הוא יזכה למה שהוא רוצה.

עומד משה רבנו ואומר למישאל ואליצפן אתם רוצים לזכות להלכה מיוחדת, לדין מיוחד מהקב"ה, עמדו תישארו במדרגה ובדבקות שלכם לרצות לקיים את קרבן הפסח, אל תרדו מזה. אדם פעם רוצה דבר מסוים מהקב"ה, מתפלל לקב"ה שרוצה ילדים פתאום נכנס בו יאוש והוא אומר שהתייאש מילדים. אדם רוצה פרנסה והוא משתדל ומשתדל, פתאום יש לו שבר והוא מתייאש ולא רוצה כבר פרנסה. אדם שרוצה שלום בית משתדל עליו בכל כוחו, פתאום מתייאש וגם שלום בית הוא לא רוצה.

אז אומר משה רבנו למישאל ואליצפן עמדו תישארו במקום של הרצון והדבקות שאתם רוצים לקיים את קרבן הפסח ותחכו עד שהקב"ה יבוא ויגיד לי מה לעשות. ובכוח הזה של הרצון וההשתוקקות הקב"ה בא למשה

ואמר לו הלכה ודין מיוחד של קרבן פסח שני. מי שמשתוקק למצוה ולמעשה טוב, משתוקק לפרנסה, לבנים, לשלום בית, משתוקק לדבר מסוים בכל הכוח שלו ולא עוצר ומתייאש, לא הולך על פי מצבי רוח עליות וירידות יום כן ויום לא, אלא ממשיך בדבקות בכל הכוח במה שהוא רוצה, בסוף הוא ישיג את זה. וזה הלימוד של פסח שני, מישאל ו אליצפן לא זכו להקריב קרבן פסח שני אבל השתוקקו ורצו מאוד, נשארו כמו שמשה אמר להם עומדים במקום הזה, לא ירדו מהרצון והשתוקקות שלהם וכך זכו שפסח שני ניתן לעולם בזכותם.

**בזכות סברת רבי מאיר בעל הנס שעם
ישראל תמיד בנים של הקב"ה זכה
שנודדים צדקה לזכותו**

**בעם ישראל יש מסורת מדורי דורות שבכל
קהילה ובכל עיר יש קופה לכבוד רבי מאיר בעל
הנס. כל יהודי שנמצא בצרה ובעיה או אדם
חולה, נותנים שמן למאור לעילוי נשמת רבי
מאיר בעל הנס וזכות רבי מאיר בעל הנס עומדת
והרבה אנשים נושעו ונגאלו בזכות הכח של רבי
מאיר בעל הנס.**

חשבנו להקשות מה זכה התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס יותר מכל הצדיקים האחרים שדוקא מקפידים לעשות קופה לכבודו, אין קופה לכבוד רבי שמעון בר יוחאי שכתב את הזוהר הקדוש, אין קופה לכבוד רבי יהודה הנשיא שכתב את המשנה. מה הכוח והמיוחדות של רבי מאיר שאומרים שמן למאור לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס ואלהא דמאיר ענני ובזכות זה נגאלים עם ישראל ממחלות, מבטלות, מה הכוח הגדול של רבי מאיר?

ועוד רבותינו הקדושים אומרים, שלעתיד לבוא יבואו כל אומות העולם לקב"ה ויאמרו לו ריבונו של עולם עליך כתוב שאתה לא נושא פנים ואין אצלך איפה ואיפה, אצלנו יש גזל וגם אצל עם ישראל יש גזל, אצלנו יש עבודה זרה וגם אצל עם ישראל, אצלנו יש רצח וגם אצל עם ישראל יש רצח. אז למה אתה נושא פנים לעם ישראל, מוחל וסולח ולאומות העולם לא?

אומרים רבותינו באותה שעה יהיה זמן קשה ואפילו מיכאל שרם של ישראל ישתתק ולא יהיה לו מה להגיד, עד שיבוא הקב"ה בכבודו ובעצמו ויאמר שעם ישראל נתנו צדקה ובכוח זה נושעו ולכן הקב"ה נושא להם פנים בזכות הצדקה. אם

כך צריך להבין מה המיוחדות שבצדקה שדוקא הקב"ה יאמר את זה ומיכאל השר הגדול של ישראל לא יוכל להגיד את זה שיש לעם ישראל את כוח הצדקה, הרי וודאי שמיכאל המלאך יודע שיש לעם ישראל את כוח הצדקה אז למה הוא לא יאמר את זה ורק אחרי שהקב"ה יאמר את זה, ישתתק הכל והקטרוג של אומות העולם יפסק?

אלא אפשר לפרש ולומר כך, בכל מחלוקת בגמרא בין רבי יהודה לרבי מאיר, הלכה כמו רבי יהודה. אבל יש מחלוקת אחת (קידושין לו.) בין רבי יהודה לרבי מאיר איך בני ישראל נקראים בפני הקב"ה, רבי יהודה אומר מתי שבני ישראל חוטאים הם נקראים עבדים ומתי שבני ישראל עושים רצונו של מקום ומקיימים מצוות הם נקראים בני. רבי מאיר אומר בין שחוטאים ובין שלא חוטאים תמיד נקראים בני של הקב"ה.

על פי זה אפשר לבאר ולומר בן שחטא, אבא שלו תמיד סולח לו ומוחל לו. עבד שחטא, המלך לא סולח לו ומעניש אותו ומביא אותו לדין. רבותינו משלו את זה למשל למלך שכעס על הבן שלו והכניס אותו לבית האסורים למקום שמקפידים עם האסירים ולא נותנים להם

לאכול, מענים אותם ומתנהגים איתם קשה. בא בן אדם בסתר ונותן לבן של המלך לאכול. מצד אחד הוא עבר על דברי המלך אבל מצד שני המלך שמח כי כואב לו שהבן שלו בצער, ומי שנותן לבן של המלך לאכול משמח את המלך שמחה גדולה.

על פי זה יובן, עם ישראל על פי רבי מאיר בעל הנס הם בנים של הקב"ה גם כשהם חוטאים, ובמחלוקת הזו נפסקה הלכה בשמיים כמו רבי מאיר שבנים אתם להשם אלוקיכם בין שחטאו ובין שלא נקראים בנים, בין שיהודי חטא ובין שלא חטא תמיד הוא נשאר בן של הקב"ה. על פי זה יובן בכל פעם שנוודרים שמן למאור לע"נ רבי מאיר בעל הנס מחזקים את כוחו של רבי מאיר בשמיים וסברתו של רבי מאיר שבנים אתם להשם אלוקיכם מתחזקת, ואז גם מעוררים את רבי מאיר שיהיה מליץ יושר שאנחנו בנים של הקב"ה שגם אם לא מגיע לנו כעבדים מגיע לנו במידת החסד ובמידת הרחמים כבנים, שגם אם נכתב על האדם מוות או כל דבר קשה הוא בן של הקב"ה כי כך פסק רבי מאיר ובשמיים כך נפסק להלכה, לכן זכה רבי מאיר יותר מכל התנאים שבכל פעם שנותנים צדקה נותנים

לעילוי נשמתו וכך מחזקים את בנים אתם להשם אלוקיכם.

בכדי שתחול הברכה יש להשאיר מעט

הגמרא אומרת (סנהדרין צב.) אמר רבי אלעזר כל שאינו משייר פת על שלחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם.

ומקשה הגמרא, והאמר רבי אלעזר כל המשייר פתיתים על שולחנו כאילו עובד עבודה זרה (שכך היה הדרך לערוך שולחן לשם עבודה זרה) והגמרא אומרת, לא קשיא הא דאיכא שלימה בהדיה הא דליכה שלימה בהדיה. ורש"י פירש, שמביא שלימה לאחר שאכל ונותן על השולחן עם הפתיתין ששייר דמחזי דלשם עבודה זרה עביד הכי, עכ"ל.

והנה משמע מדברי הגמרא, שצריכים להשאיר פירורי לחם על השולחן לברכת המזון, אם לא, לא רואה סימן ברכה, אבל צריך להיזהר שלא להביא בסוף הסעודה ככר לחם שלם לשים על השולחן, משום שנראה שעובד עבודה זרה ח"ו.

וכן פוסק מרן ה"בית יוסף" (סי' קפ, סע' ב) כל מי שאינו משייר פת על שולחנו אינו רואה סימן

ברכה לעולם אבל לא יביא פת שלמה ויתננה על השלחן ואם עשה כן מחזי דלשם עבודת כוכבים עביד, עכ"ל. והנה רש"י מבאר, מדוע צריך להשאיר פת על השולחן, בכדי שישאר לחם לעניים.

והנה היום שאין הדבר מצוי, שבסיום הסעודה יבואו עניים לאכול, האם גם חייב להשאיר או דין זה לא נוהג היום. אלא הנה מצאנו אצל מור זקני זצוק"ל, שהקפידו הקפדה גדולה שישאר לחם על השולחן בשעת ברכת המזון.

וראינו לאבותינו הקדושים, שהיו מהלחם שאכלו וברכו עליו "המוציא לחם מן הארץ" היו משאירים חתיכה, שהיו לפני ברכת המזון אוכלים מעט ממנה, והיו מאותה חתיכה משאירים על השולחן לברכת המזון וממש היו מקפידים לא לברך, אם אין לחם על השולחן.

והנה הזוהר הקדוש (לך לך פח, ופ' תרומה קנז) מביא טעם אחר מדוע צריכים להשאיר לחם על השולחן. ואומר הזוהר לא מברכין על שלחן ריקניא, דהא ברקאן דלעילא לא שריין על שלחן ריקניא (לך לך, מח), פתוריה אצטריף דלא יהא בריקניא, דהא לית ברקתא משתכחא על פתורא ריקניא (תרומה, קנז), שעל ידי ברכת המזון שורה

ברכה על האדם, ואין הברכה שורה על דבר ריק. ולכן כל שאינו משייר פת, אינו רואה סימן ברכה לעולם.

וכך גם ה"מגן אברהם" סובר ומביא את דברי הזוהר האלו להלכה אין להסיר דהברכ' אינה שורה על דבר ריק אלא כשיש שם דבר כעניין אלישע ושונמית (סי' קפ, סק"א) והזוהר הקדוש (לך לך פח) לומד את הדבר מאלישע הנביא (מלכים ב, ד) שאמר לאשת עובדיה הנביא מה יש לך בבית, כאשר באה להתייעץ מה לעשות, שבעלה עובדיה הנביא לווה כסף להאכיל את הנביאים וכאשר נגמר לו מה לשעבד, שיעבד את ילדיו לעבדים.

עובדיה מת ובאו לקחת את ילדיו לעבדים. באה אשתו לנביא אלישע לשאול מה לעשות, ואלישע שאל אותה מה יש לך בבית, ואמרה לו בקבוק קטן עם קצת שמן. וציוה ואמר לה, תביאי כל קערות ובקבוקים ריקים ופח השמן לא יגמר. וכך היה נס גדול ומזה התפרנסה בכבוד ושילמה את כל החובות.

והנה שתחול הברכה היה צריך משהו, קצת שמן. הברכה צריכה משהו, אפילו מעט שעליה תחול. וכך זוכרים אנו שמור זקני זצוק"ל, הייתה

לו קופת צדקה, שהיה שם בה כסף והיה אומר "שמן למאור לכבוד רבי מאיר בעל הנס". ומתי שהיה פותח את הקופה, היה מקפיד בעצמו לפתוח ולא על ידי שליח, ובכל פעם שהיה מרוקן את הקופה היה משאיר כמה מטבעות בקופה, והיה אומר שהברכה תחול.

וכן שמענו אותו אומר פעם לאדם, לעולם אל תתן את כל הכסף שבארנקך, תשאיר אפילו משהו שלא ישאר ריק. כי הברכה שורה רק על דבר הקיים, ואם יש מעט תהיה ברכה ויהיה הרבה. ונקפיד בדבר זה תמיד להשאיר משהו.

ועוד מנהג שמור זקני בבא מאיר זצוק"ל היה מקפיד, מתי שהיה מישוהו מבני ביתו עובר דירה, היה מצווה לנקות את הרצפה ולקחת מעט מהלכלוך ולפזר בבית החדש שעוברים לגור בו.

ומעשה שראינו שעברו וגרו כבר בבית ולא עשו מעשה זה, וביקש לחזור ולנקות הרצפה ולקחת מהלכלוך לבית החדש.

ובענין פת שלימה לפני ברכת המזון, יקפיד לא להביא כי נראה כעובד עבודה זרה. רק אם הפת נשארה מתחילת הסעודה, אבל להביא פת שלימה לפני ברכת המזון, אין דבר זה טוב.

והנה מנהג רבנו האר"י הקדוש זצוק"ל, להניח פת כל ליל שבת קודש. וכן הקפיד להשאיר על השולחן כוס יין, עם מעט יין (שער הכוונות, דרוש קידוש א).

והנה "בעל הלבוש" חולק (יו"ד סי' קעח, סעיף ג) ודעתו, שלא להשאיר מאומה על השולחן בליל שבת. אך דעת רבותינו ואבותינו הקדושים זצוק"ל, כדעת רבנו האר"י הקדוש, להשאיר מעט לחם ומעט יין בכוס מליל שבת, כך שיהיה דבר שהברכה תחול עליו.

וידע האדם שמכוח של שבת קודש משפיע ברכה לכל ימות השבוע, וכן הברכה שורה על דבר הקיים. ובכל עת וזמן ישאיר מעט שתחול הברכה על המעט הקיים.

והנה נסתכל על ההבדל בין בארה של מרים, לבין הבאר של המים שבאו בכוח משה רבנו אחרי שמרים נפטרה. ידוע שבכל דבר בבריאה יש ארבעה יסודות: אש, רוח, מים ועפר. והנה מרים בזכותה היה בארה של מרים, שנלקחו המים מהנקודה של היסוד של המים באבן, והברכה חלה על המעט מים האלו, ומשם היה ברכת השם ומים לעדה.

כאשר מתה מרים, משה רבנו הוציא את המים משום מקום, וזה "הַהִפְכִי הַצּוּר אֶגֶם מַיִם חַלְמִישׁ לְמַעַיְנו מַיִם" (תהילים קיד, ד) הצור זה היה בארה של מרים, שהפכה אותו לאגם מים, מיסוד המים שהיה בצור. אבל אחרי כן משה רבנו לקח את החלמיש, ובלי יסוד של מים, הפך אותו למעיינו מים. בלי להשתמש ביסוד של המים שנמצא באבן.

ולכן בכל זמן נשאיר מעט שהברכה תשרה על מעשה ידינו, ונהיה מצליחים בברכת השם כל הימים.

הקב"ה יזכה את כל בני הקהילה הקדושה לשפע גדול ולברכה עצומה, יאשיהו יוסף.

*אדם שמחזק את יהדותו בזמנים קשים
ההנהגה איתו נהיית הנהגה של בן*

זהו יסוד שכל אחד מאיתנו חייב לחיות אותו וחייב ללמד את כל הקרובים אליו. כשרואה את אחיו במצב קשה בכל עניין בחיים, ידבר אל ליבו ויחזק וישמח אותו, שהגיע לזמן לשבור את הקליפה ולקבל את עול מלכותו באהבה רבה ובדבקות גדולה.

וכך בימים של הסתר, יהודי צריך לחיות את היסוד הזה. כי על האדם לדעת שכל בעיה וכל צרה יש לה סוף ואין שום בעיה בחיים שהיא נצחית. לכל בעיה יש תאריך שמתחילה ותאריך שמסתיימת, אין צרה ובעיה נצחית. וגם בשעה של "וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם" (בראשית כב, א), "וְהָאֱלֹהִים" שזה מידת הדין, "נִסָּה אֶת אַבְרָהָם" והאדם מרגיש מידת הדין, הסוף של מידת הדין לחלוף.

ולכן תנצל את הזמן של מידת הדין לקבל עליך את עול מלכותו, ולהוציא את הניצוץ של היהודי שנמצא בתוכו.

וכך הקב"ה אוסף בכל יום את כל היהודים שמקבלים עליהם עול מלכות שמיים ומעוררים את היהודי שבהם. וכך מרדכי היהודי, כשהמן גזר את גזירות מגילת אסתר, חיזק את ה"איש יהודי" שם בתוך היסורים, ה"יהודי" שבו היה מודגש בצורה חזקה. וכאשר בימים אלו האדם שובר את הקליפה ומחזק את ה"איש יהודי", זוכה האדם להגיע ל"אֶתְּה יוֹדוּךְ אֶחֱיָךְ" (בראשית מט, ח) מגיע לתכלית הנרצה.

וכך בימים הקשים והמרים שעברנו, בכל שלב בחיים שהרגשנו "הוֹצִיאָה מִמִּסְגַּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת

את שִׁמְךָ" (תהילים קמב, ח) "מִמְסַגֵּר נִפְשֵׁי" ידע להודות על יהדותו, וכך מגדל את שמך, את שם השם בעולם ואז הופך בידיעה ל"בְּנִים אֲתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" (דברים יד, א) מתחזק אצלו כבן להקב"ה, ובן ההנהגה שלו היא אחרת מאדם אחר.

ולכן רבי מאיר בעל הנס מזכירים אותו בכל צרה, כי דעתו של רבי מאיר שבנים אנחנו להשם, ואם בנים גם ההנהגה איתנו כבנים.

וזו המלחמה של השטן לעבות את הקליפה. וכאשר האדם עובר ייסורים ובעיות, השטן מביא לו שאלות ומקרר אותו באמונה ובדבקות, ואז הקליפה מתחזקת אצלו וזו עצת היצר. ולהיפך, צריך האדם בשעת משבר ובשעה קשה שהכל סגור, לנצל את הזמן ולדעת שהקב"ה הביא אותו למצב הזה, להוציא את היהדות מתוך עומק הלב ולקבל עליו עול מלכות שמיים, וכמה שיותר מנקה ומזכך את היהודי. וכך הכלי קיבול שלו בזמנים של נחת רוח יותר גדולה, והוא נהיה מרכבה לשכינה הקדושה.

ועלינו בימים אלו ימים של הסתר פנים וחוסר ידיעה וחוסר הבנה מה העומק של יהודי בעולם, לצעוק "השם הוא האלוקים" "השם אחד ושמו אחד" לא רק בפה. אלא קראתי בכל לב, מעומק

הלב להוציא את "וְאֵתָהּ מְחִיָּה אֶת כָּלָם" (נחמיה ט, ו) הנקודה העמוקה של היהודי, שטמונה עמוק בתוך הנשמה של היהודי. ואם זוכה האדם להגיע לדרגה זאת, אשריו. ואם זוכה ללמד אחרים, זוכה למעלה רמה. כי כמה יהודים בעולם חיים חיים בלי ידיעה, והידיעה הזאת אשר השתבשה באורך הגלות, זה הזמן לחדד אותה ולהכניס אותה בחיים של כל יהודי.

לקחת את שעות המשבר והשעות הקשות ולדעת, שהם שעות מיוחדות מהקב"ה כי בהם אפשר וצריך להשיג דברים שאי אפשר להשיג בזמן של השקט ובטחה. וכאשר האדם בשלום והשקט ובטחה, נשען הוא על אהבת קדומים. וזהו היסוד הגדול בחיינו, שבעיות ויסורים לא באים כי הקב"ה נהנה לראות אנשים סובלים, לא. אלא יש דברים שרק בשעות האלו אפשר להשיג אותם, והייסורים והבעיות הם זמן מיוחד למצבים האלו.

ולכן תנאים גדולים כרבי אלעזר בנו של רשב"י שהיה מבקש, ייסורים חביבים בואו אלי, וקשה, מדוע היה קורא ליסורים? אלא רצה להגיע לעומק של היהודי שטמון רק בשעת הייסורים, ולכן "אֵת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ" (משלי ג, יב), את מי

שאוהב הקב"ה, מביא עליו ייסורים, כי הקב"ה שמח בקבלת היהודי בשעת היסורים, כי מחזק כוח הקדושה והמיוחדות של עם ישראל.

ולכן האבות הקדושים היו עקרים, כי הקב"ה רצה וציפה שיגיעו לנקודה המיוחדת הזאת, ויסללו את הדרך לבניהם אחריהם.

ובע"ה נזכה לשמוח ולגיל בזאת התורה, בהבנה אמיתית ובזיכוי הרבים. וכמה שעוד יהודי יודע ומבין את הסודות הנשגבים האלו, מקרבים את הגאולה. כל ידיעה של יהודי וכל קבלה שמהיום יהודי יתנהג כך בשעת צרה, מקרבת את קץ הימים ובונים ומחזקים את בית המקדש של מעלה.

**באהבה רבה,
יאשיהו יוסף.**